

**REHABILITERING AV MÄNNISKOR
MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING**

ATT BIDRA OCH DELTA

AFGHANISTAN IDAG

- Miljoner människor lever med funktionsnedsättning till följd av decennier av konflikt, fattigdom och dålig tillgång till hälsovård
- Personer med funktionsnedsättning, framförallt kvinnor och barn, stigmatiseras, diskrimineras och har sämre tillgång till utbildning, vård och försörjning.
- De flesta bor på landsbygden, långt från möjligheter till rehabilitering
- I Afghanistan är människor med funktionsnedsättning ofta de fattigaste, mest utsatta och marginaliserade

SAKS MÅL

- Människor med funktionsnedsättning ska ha samma delaktighet, inflytande och rätt till utveckling som andra
- Förbättrad tillgång till och kvalitet på rehabilitering
- Förbättrad tillgång till utbildning och vård
- Förbättrade möjligheter till självförsörjning och ekonomiskt oberoende
- Lokala organisationer och myndigheter ska bli bättre på att tillvarata rättigheterna för människor med funktionsnedsättningar

SAKS INSATSER 2012

- Bedrev påverkansarbete för att öka förståelsen för rättigheter och behov
- Sökte upp människor med funktionsnedsättning, föreslog och genomförde insatser för rehabilitering, bland annat vid kliniker där patienter rehabiliteras med proteser och andra hjälpmedel
- Inrättade resurscentra i fyra provinser för att underlätta integrering av barn med funktionsnedsättning i vanliga skolor
- Ökade graden av självförsörjning genom yrkesutbildningar och mikrolån
- Stödde kapacitetsutveckling av 13 organisationer för människor med funktionsnedsättning, liksom två yrkesförbund.

Ivar femte afghansk familj finns någon med funktionsnedsättning. Detta är en direkt konsekvens av fattigdom, konflikt och avsaknad av hälsovård. Människor med funktionsnedsättning är bland de fattigaste och mest marginaliserade i landet och möter många hinder. De har bland annat sämre eller ingen tillgång till offentlig service som t ex utbildning, hälsovård eller fysisk rehabilitering. De utestängs från det sociala och politiska livet i sitt samhälle, utsätts för negativa attityder och stigmatiseras. Kvinnor och flickor med funktionsnedsättning är särskilt utsatta och blir ofta dubbelt diskriminerade.

Även om vissa framsteg har gjorts inom området det senaste decenniet tillhandahåller staten mycket få tjänster för människor med funktionsnedsättning. Den service som ändå finns ges nästan uteslutande av lokala och internationella icke-statliga organisationer.

LIKA RÄTTIGHETER OCH LIKA TILLGÅNG

Det övergripande målet för SAK är att människor med funktionsnedsättning ska ha rätt att vara delaktiga och ha inflytande i samhället och dess utveckling på samma villkor som andra. Ökad tillgång till utbildning och vård är en del i detta.

För att öka förståelsen för de rättigheter och behov som människor med funktionsnedsättning har, strävar SAK efter att stärka sitt påverkansarbete gentemot familjer, lokalsamhällen och myndigheter.

För att öka graden av självförsörjning anordnas yrkesutbildningar, som tillsammans med mikrolån ger möjlighet att till exempel starta egna företag.

För att ge barn med funktionsnedsättning ökad möjlighet till utbildning integrerar SAK i möjligaste mån barn med funktionsnedsättning i vanliga

skolor, men bedriver också förberedande och särskilt anpassad undervisning.

SAK driver ett kliniker och verkstäder där patienter kan få sjukgymnastik, proteser, stödskenor och andra hjälpmedel, till exempel rullstolar. *För att förbättra kvaliteten på och tillgängligheten till rehabilitering* integreras detta arbete sedan en tid alltmer i den generella hälsovården.

För att stärka förmågan hos myndigheter och lokala intresseorganisationer för människor med funktionsnedsättning att påverka sin omgivning ger SAK dem ekonomiskt och tekniskt stöd.

NYHETER OCH FÖRÄNDRINGAR UNDER 2012

För att underlätta integreringen av barn med funktionsnedsättning i vanliga skolor är resurscentra för inklusiv utbildning under etablering i fyra provinser.

SAK har under året börjat komplettera sin yrkesutbildning för människor med funktionsnedsättning med grundläggande matematik och företagsutbildning, vilket har förbättrat förutsättningarna för självförsörjning genom företagande. Sedan tidigare ingår grundläggande läs- och skrivundervisning i yrkesutbildningen.

TECKEN PÅ FÖRÄNDRADE ATTITYDER

Efter ett uthålligt påverkansarbete på nationell nivå av organisationer inom rehabilitering, varav SAK är en, ratificerade den afghanska regeringen i september 2012 FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Utfallet av insatser som syftar till att medvetandegöra människor och institutioner är svårt att mäta. Det finns dock indikationer på att attityder mot personer med funktionsnedsättning i samhället där SAK arbetar sakta börjar förändras. Fler →

378_{kr}

Genomsnittlig kostnad per patient vid SAKs ortopediska verkstäder.

→ personer med funktionsnedsättning deltar i utvecklingsråd, vilket leder till att frågorna ges mer uppmärksamhet. Representanter för lokalsamhällen och myndigheter hävdar att attityder i familjer, skolor och samhället mot både flickor och pojkar med funktionsnedsättning sakta håller på att förbättras.

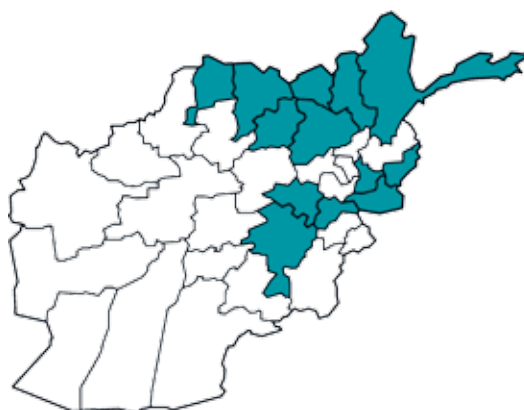
Förbättringar av SAKs insatser inom sjukgymnastik fortsatte under året, både i termer av kvalitet och i antalet patienter. En extern utvärdering under året visade på ett samband mellan SAKs mikrolån till företagande, som ger sysselsättning och inkomst, och en minskning av könsrelaterat våld inom målgruppen.

INTEGRERING ÄR SVÅRT

Liksom inom andra program är säkerheten det största hindret för uppföljning av aktiviteter och rekrytering av personal.

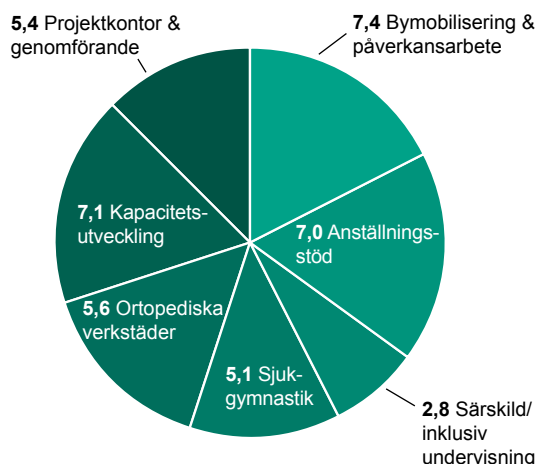
Internt är det en mycket stor utmaning att genomföra det pågående skiftet av fokus från tillhandahållande av tjänster, med den stora kapacitet som SAK har inom det området, till att i högre grad arbeta med påverkansarbete och kapacitetsutveckling av lokala organisationer och myndigheter. Det kräver andra förmågor än de som SAK främst haft under åren. Kapaciteten hos t ex lokala organisationer för personer med funktionsnedsättning är fortsatt mycket låg och eventuella förbättringar sker långsamt. Vidare är kvinnor underrepresenterade, och detta tyder på att stödet till organisationerna behöver ses över och förändras.

Integreringen av SAKs arbete med fysisk rehabilitering i hälsoprogrammet, liksom överlämnandet av kliniker, har visat sig svårt. Resursbrist leder till för lite tekniskt stöd, vilket väcker frågor om den framtida kvaliteten i arbetet. Ett liknande problem är bristen på kunskap och förståelse hos utbildningsmyndigheter för idén om inklusiv undervisning, liksom att skolor saknar både personella och tekniska resurser för detta. ■

I dessa provinser rehabiliterar SAK människor med funktionsnedsättning genom bl.a. specialundervisning, ortopediska verkstäder och arbetslivsstöd.

Kostnader per område inom rehabilitering för människor med funktionshinder (milj kr)

Rehabilitering i siffror

	Uppnått 2011		Mål 2012		Uppnått 2012	
	Antal	Andel kvinnor	Antal	Andel kvinnor	Antal	Andel kvinnor
Läsare av infomaterial och tidningar	67 950	-	36 000	-	37 500	-
TV- och radioprogram om funktionsnedsättningar	257	-	224	-	230	-
Träning och insatser i hemmet	2 318	54%	2 100	43%	2 181	43%
Personer i yrkesutbildning	278	45%	695	44%	671	43%
Personer som fått anställning	169	44%	74	30%	61	26%
Företag startade med hjälp av mikrolån	712	35%	697	36%	705	35%
Barn och vuxna i särskild utbildning	3 294	37%	2 899	35%	2 779	34%
Barn med funktionsnedsättning integrerade i vanliga skolor	199	39%	238	36%	258	31%
Barn med särskilda behov integrerade i vanliga skolor	378	35%	299	39%	331	32%
Personer med funktionsnedsättning som behandlats med sjukgymnastik	19 672	35%	22 994	32%	21 637	35%
Patienter utan funktionsnedsättning som behandlats med sjukgymnastik	23 754	39%	23 759	40%	23 688	40%
Personer som fått ortopediska hjälpmedel	11 926	26%	14 455	32%	14 916	30%

”Nu lever jag ett bra liv”

» **M**itt liv var svårt, och varje dag var det våld i min familj. En dag berättade en vän om SAK och jag besökte deras kontor i Jalalabad. Först fick jag hjälp med en cykel så att jag kunde förflytta mig lättare och efter ett kort tag fick jag ett lån på 30 000 Afs (3 600 kr). Jag startade ett företag med en liten affär i staden Metharlan. Nu lever jag ett bra liv, och tjänar 25-35 kr om dagen!”

Zalmai, man med funktionsnedsättning i Mehterlam i provinsen Laghman

FOTO | BÖRJE ALMQVIST

FOKUS | OBEROENDE

För att öka möjligheterna för människor med funktionsnedsättning att försörja sig själva och bidra till försörjningen av sin familj har SAK yrkesutbildningar och ett program för räntefria mikrolån. Syftet är att människor ska kunna starta och utveckla mindre företag som blir långsiktigt hållbara i samhället där de lever.

Undervisning bedrivs i broderi, gardinsömnad, skönhetsvård, skråreri, radio- och TV-reparation samt reparation av mobiltelefoner. Vidare utbildas plåtslagare, snickare och bil- och motorcykelmekaniker. Utöver utbildning i själva yrket lär sig eleverna läsa, och sedan 2012 undervisas de också i matematik och företagande. En preliminär uppföljning indikerar att den utvidgade utbildningen förbättrar förmågan att driva en rörelse och att inkomsterna ökar, men vidare uppföljning behövs och kommer att göras. Målen för 2012 har uppnåtts. Sammanlagt 671 personer, av vilka 289 var kvinnor, genomgick hela utbildningen.